

Застосування
норм ГПК України

АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ВП ВС, ОП КГС, КГС
ВС

Підсудність/підвідомчість (ст.ст.20,27 ГПК України)

Відповідно до положень ст. 279 ГПК України, судове рішення, яким закінчено розгляд справи, підлягає скасуванню з направленням справи на розгляд за встановленою законом підсудністю, якщо рішення прийнято судом з порушенням правил територіальної юрисдикції (підсудності). Справа не підлягає направленню на новий розгляд у зв'язку з порушеннями правил територіальної юрисдикції (підсудності), якщо учасник справи, який подав апеляційну скаргу, при розгляді справи судом першої інстанції без поважних причин не заявив про непідсудність справи. При розгляді даної справи суд апеляційної інстанції не встановив фактичну обставину справи про те, що учасник справи, який подав апеляційну скаргу, при розгляді справи судом першої інстанції заявляв чи не заявляв про непідсудність даної справи.

КГС ВС від 17.07.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83150846>

Передбачене ст.55 Конституції, ст.4 ГПК України право особи на звернення до суду може бути реалізоване у визначеному процесуальним законом порядку, оскільки воно зумовлене дотриманням процесуальної форми, передбаченої для цього чинним законодавством, а також встановленими ним передумовами для звернення до суду, в тому числі додержання правил юрисдикції у господарських судах. **Розгляд заяви та вжиття заходів забезпечення позову здійснюються виключно судом компетентним розглядати спір по суті.** Згідно із ч.1 ст.138 ГПК України подання заяви про забезпечення позову одночасно із пред'явленням позову здійснюється за правилами підсудності, встановленими цим Кодексом, що тягне за собою необхідність застосування приписів п.1 ч.1 ст.31 ГПК України у випадку подання такої заяви з порушенням правил територіальної юрисдикції (підсудності).

КГС ВС від 16.08.2019 <http://reestr.court.gov.ua/Review/83692097>

Застосування норм ГПК в старій і новій редакціях. Внесення змін до процесуального законодавства щодо розмежування юрисдикції господарського суду не може бути підставою для покладення на особу, яка звернулася до суду за захистом своїх порушених прав та законних інтересів, негативних наслідків визнання ініційованою такою особою спору таким, що належить до юрисдикції іншого суду, у разі якщо на час звернення з цим позовом він підлягав вирішенню господарським судом відповідно до чинного господарського процесуального закону. Таким чином, справа, розгляд якої ініційований за правилами господарського судочинства, має бути розглянута господарським судом також і у разі, якщо в процесі розгляду цієї справи у зв'язку із внесенням змін у законодавство вона стала такою, що не належить до юрисдикції господарського суду, і відповідним законом не врегульовано спеціального порядку передачі таких справи на цій підставі на розгляд суду іншої юрисдикції.

КГС ВС від 26.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/86141075>

Учасники судового процесу(права позивача, заміна неналежного відповідача ст.ст.42, 46, 48)

Визначення відповідача (відповідачів), предмета та підстав спору є правом позивача. Натомість установлення належності відповідача (відповідачів) й обґрунтованості позову - обов'язком суду, який виконується під час розгляду справи. Суд першої інстанції має право за клопотанням позивача до закінчення підготовчого провадження, а в разі розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження - до початку першого судового засідання, залучити до участі у ній співвідповідача. Якщо позов подано не до тієї особи, яка повинна відповідати за позовом, суд до закінчення підготовчого провадження, а в разі розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження - до початку першого судового засідання, за клопотанням позивача замінює первісного відповідача належним відповідачем, не закриваючи провадження у справі (частини перша та друга статті 48 ГПК України у редакції після 15.12.2017). Однак за власною ініціативою суд не може залучити до участі в справі співвідповідача або замінити первісного відповідача належним відповідачем.

ВП **ВС** від **11.09.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84573539>

Нормами процесуального закону (ст. 48 ГПК України) визначено, що вирішення питання щодо заміни неналежного відповідача, залучення до участі у справі співвідповідача здійснюється лише під час розгляду справи в суді першої інстанції до початку розгляду справи по суті. У даній справі оскільки відповідачем не було надано установчих документів до закриття підготовчого засідання, однак розгляд справи по суті ще не розпочався, судами правомірно продовжено строк підготовчого засідання та замінено неналежного відповідача.

КГС **ВС** від **02.10.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84665477>

Визначення предмета, підстав позову та відповідача у спорі - це право, яке належить позивачу; натомість установлення обґрунтованості позову - це обов'язок суду, який здійснюється під час розгляду справи, а не на стадії відкриття провадження.

ВП **ВС** від **04.09.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85412891>

Представництво в суді прокурором (ст.53 ГПК України)

Відповідно до абз.1, 2 ч.3 ст.23 Закону України "Про прокуратуру" прокурор здійснює представництво в суді законних інтересів держави у разі порушення або загрози порушення інтересів держави, якщо захист цих інтересів не здійснює або неналежним чином здійснює орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження, а також у разі відсутності такого органу. Наявність таких обставин обґрунтовується прокурором у порядку, передбаченому частиною четвертою цієї статті. Згідно з абзацами першим, другим і третім частини четвертої статті 23 Закону України "Про прокуратуру" наявність підстав для представництва має бути обґрунтована прокурором у суді. Прокурор здійснює представництво інтересів громадянина або держави в суді виключно після підтвердження судом підстав для представництва. Прокурор зобов'язаний попередньо, до звернення до суду, повідомити про це громадянина та його законного представника або відповідного суб'єкта владних повноважень. У разі підтвердження судом наявності підстав для представництва прокурор користується процесуальними повноваженнями відповідної сторони процесу.

ОП КГС від 25.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85241496>

Прокурор наділений правом на звернення до суду з вимогами на користь позивачів, а не третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, а позовні вимоги про зобов'язання виконати будь-які дії чи стягнути кошти на користь третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, діючим ГПК України не передбачено. Суди попередніх інстанцій, задовольнивши позовні вимоги прокурора та стягнувши з відповідача заявлену суму збитків на користь держави в особі Ради (третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору), не обґрунтували, з посиланням на норми чинного процесуального законодавства, можливість стягнення заявленої суми збитків на користь держави в особі третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору - Ради, при тому, що позов прокурором було подано в інтересах держави в особі Управління.

КГС ВС від 31.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85327045>

Позов прокурора залишено без розгляду, оскільки останній не довів за допомогою належних і допустимих доказів наявності підстав для представництва інтересів держави а також того, що відповідні суб'єкти владних повноважень не здійснюють захисту таких інтересів, оскільки міськрада, в особі якої в інтересах держави звернувся перший заступник керівника місцевої прокуратури із позовом до суду, має підстави і можливість самостійно захищати своїх прав щодо спірного комунального майна.

КГС ВС-22.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85211494>

Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору (ст.49 ГПК України)

У процесі розгляду господарським судом спору між позивачем і відповідачем третя особа з метою захисту свого права може заявити самостійні вимоги саме щодо предмета спору, якщо вважає, що саме їй належить право на предмет спору чи його частину. При цьому під предметом спору слід розуміти матеріально-правовий об'єкт, з приводу якого виник правовий конфлікт між позивачем і відповідачем. Отже, на відміну від зустрічного позову, який повинен бути лише взаємопов'язаним із первісним, позовна заява третьої особи відповідно до положень ч.1 ст.49 ГПК України має містити самостійні вимоги саме щодо предмета спору у справі. Позовні вимоги третьої особи, яка подала позов відповідно до приписів ст.49 ГПК України, можуть бути допущені судом до розгляду у процесі, що вже розпочався, у тому випадку, коли така самостійна вимога заявлена саме щодо предмета спору, що вже виник між сторонами. Вимога, спрямована на те, що знаходиться поза цим предметом, чи спрямована до третіх осіб, не може бути розглянута судом як вимога третьої особи в розумінні наведеної вище статті. Водночас така позовна вимога може бути заявлена у самостійному позові.

КГС ВС від 16.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83692073>

Позовні вимоги третьої особи, яка подала позов відповідно до приписів ст. 49 ГПК України, можуть бути допущені судом до розгляду у процесі, що вже розпочався, у тому випадку, коли така самостійна вимога заявлена саме щодо предмета спору, що вже виник між сторонами. Вимога, спрямована на те, що знаходиться поза цим предметом, чи спрямована до третіх осіб, не може бути розглянута судом як вимога третьої особи в розумінні наведеної вище статті. Водночас така позовна вимога може бути заявлена у самостійному позові. Такої позиції дотримується ВП ВС у постанові від 12.06.2019р. у справі № 916/542/18.

КГС ВС від 13.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85586118>

Відповідно до статей 49 та 180 ГПК України подання зустрічного позову та позову третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, не є тотожними процесуальними діями та мають різне правове регулювання.

На відміну від зустрічного позову, який повинен бути лише взаємопов'язаним з первісним, позовна заява третьої особи відповідно до положень частини першої статті 49 ГПК України має містити самостійні вимоги саме щодо предмету спору у справі. При цьому під предметом спору слід розуміти матеріально-правовий об'єкт, з приводу якого виник правовий конфлікт між позивачем і відповідачем. Аналогічна правова позиція викладена в постановках ВС від 09.09.2019 у справі № 915/697/19, від 11.06.2019 у справі № 904/8926/17, від 12.08.2019 у справі № 904/2386/18.

КГС ВС від 05.12.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/86175862>

Треті особи, які не заявляють самотійних вимог на предмет спору (ст.50 ГПК України)

Треті особи, які не заявляють самотійних вимог на предмет спору, можуть вступити у справу на стороні позивача або відповідача, якщо рішення у справі може вплинути на їхні права чи обов'язки щодо однієї зі сторін. Отже, особа, яка бажає взяти участь у справі як третя особа без самотійних вимог, має перебувати з однією зі сторін у матеріальних правовідносинах, які в результаті прийняття судом рішення у справі зазнають певних змін. Підставою для вступу (залучення) в судовий процес такої третьої особи є її заінтересованість у результатах вирішення спору - ймовірність виникнення в майбутньому в неї права на позов або пред'явлення до неї позовних вимог зі сторони позивача чи відповідача. Водночас предмет спору повинен перебувати за межами цих правовідносин, інакше така особа може мати самотійні вимоги на предмет спору. Для таких третіх осіб неможливий спір про право з протилежною стороною у зазначеному процесі. Якщо такий спір допускається, то ця особа повинна мати становище співвідповідача у справі, а не третьої особи. **ВП ВС від 25.06.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83000777>

Залучаючи до участі у справі на стадії апеляційного провадження третю особу -МП, яке не брало участі у справі під час її розгляду в суді першої інстанції, а також змінюючи процесуальний статус ТОВ з третьої особи на співвідповідача, суд апеляційної інстанції порушив норми статей 48, 50, 269 ГПК України, не врахувавши, що суд апеляційної інстанції не наділений такими повноваженнями на стадії апеляційного перегляду. Статтею 50 ГПК України передбачено, що треті особи, які не заявляють самотійних вимог щодо предмета спору, можуть вступити у справу на стороні позивача або відповідача до закінчення підготовчого провадження у справі або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, у разі коли рішення у справі може вплинути на їхні права або обов'язки щодо однієї із сторін

КГС ВС від 21.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83985991>

Прокурор наділений правом на звернення до суду з вимогами на користь позивачів, а не третіх осіб, які не заявляють самотійних вимог щодо предмета спору, а позовні вимоги про зобов'язання виконати будь-які дії чи стягнути кошти на користь третіх осіб, які не заявляють самотійних вимог щодо предмета спору, діючим ГПК України не передбачено.

КГС ВС від 31.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85327045>

Представництво в суді (ст.56-61 ГПК України)

Оскільки ні матеріали апеляційної скарги, ні матеріали справи не містять жодного документа на підтвердження статусу ОСОБА 1 як адвоката, судом апеляційної інстанції правомірно на підставі п. 1 ч. 5 ст.260 ГПК України повернуто апеляційну скаргу позивачеві. Верховним Судом відхиляються посилення скаргника на норми ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, оскільки вимога національного законодавства стосовно представництва скаргника саме адвокатом не може вважатися такою, що суперечить положенням ст. 6 Конвенції.

КГС ВС від 22.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83799860>

В даному випадку адвокат як акціонер представляє інтереси іншого акціонера, вони як акціонери товариства, як і усі інші акціонери даного товариства, зацікавлені у належному виконанні товариством своїх обов'язків в частині надання інформації про діяльність товариства. Верховний Суд вважає недоведеними доводи скаргника щодо конфлікту інтересів позивача як акціонера та особистими інтересами його адвоката як акціонера того ж товариства у межах даної справи з урахуванням предмета та підстав позовних вимог. Слід зазначити також, що законом не передбачено права учасника (засновника, акціонера, члена) юридичної особи звертатися до суду за захистом прав чи охоронюваних законом інтересів іншого акціонера поза відносинами представництва. У даному ж випадку і має місце факт представництва оформлений між позивачем та його - представником адвокатом.

КГС ВС від 04.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84063787>

Згідно із частиною третьою статті 56 ГПК України, юридична особа бере участь у справі через свого керівника або члена виконавчого органу, уповноваженого діяти від її імені відповідно до закону, статуту, положення (самопредставництво юридичної особи), або через представника. За приписами ст.60 ч.4 ГПК України, повноваження адвоката як представника підтверджуються довіреністю або ордером, виданим відповідно до Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність". Ордер - письмовий документ, що у випадках, встановлених цим Законом та іншими законами України, посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги (ч.2 ст.26 ЗУ "Про адвокатуру та адвокатську діяльність"). Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затверджене Рішенням Ради адвокатів України від 17.12.2012 №36, встановлює єдині для всіх адвокатів України, адвокатських об'єднань/адвокатських бюро правила виготовлення, оформлення, зберігання, обліку ордерів. Пунктом 15 Положення передбачено, які реквізити має містити ордер, а відповідно до пункту 16 Положення, відповідальність за достовірність вказаних в ордері даних несе адвокат (особа, яка видала ордер).

КГС ВС від 10.12.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/86503920>

Докази (ст.73 ГПК України)

Щодо належності і допустимості такого доказу як скрин-шот електронного листа, суди попередніх інстанцій вірно зазначили, що законодавством України передбачені спеціальні нормативно-правові акти, які регулюють листування електронною поштою, а саме Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг" та Закон України "Про електронний цифровий підпис". Першим передбачено визначення електронного документа - це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа, а також те, що електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа, який використовується для ідентифікації автора. Другий безпосередньо, визначає правовий статус електронного цифрового підпису (ЕЦП) та регулює відносини, що виникають при використанні ЕЦП. Наданий лист - це роздруковка з сайту відповідача, яка не містить вказаних реквізитів

КГС ВС від 24.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84515934>

Правовий аналіз положень ГПК України свідчить про те, що передумовою для виклику свідка для допиту є суперечливість обставин, викладених свідком у заяві, іншим доказам, або у разі наявності у суду сумнівів щодо їх змісту, достовірності чи повноти. КГС ВС погоджується з доводами скаржника про те, що суд, у даному випадку, з урахуванням суперечливості обставин, викладених свідками іншим доказам, повинен був вирішити питання щодо виклику таких свідків для допиту. Таким чином, не встановивши відповідних обставин, що входили до предмета доказування в даній справі, не перевіривши їх належними доказами, попередні судові інстанції припустилися порушення норм процесуального права, а саме вимог статті 86 ГПК України щодо оцінки доказів.

КГС ВС від 03.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84697255>

Верховний Суд констатує, що навіть після закінчення підготовчого засідання не виключається можливість подання суду відповідних клопотань, спрямованих на додаткове збирання доказів у силу статті 207 ГПК України, натомість подібні клопотання не лише мають бути обґрунтовані особою, яка подає відповідне клопотання, а й судом має бути заслухані думки інших присутніх у судовому засіданні учасників справи. У цьому виявляється принцип «має не лише здійснюватися правосуддя - ще має бути видно, що воно здійснюється» (Рішення ЄСПЛ у справі «Олександр Волков проти України» від 27.05.2013, пункт 106). Слід зауважити, що встановлення законодавцем часових обмежень на подання доказів спрямоване на неприпустимість зловживання учасниками справи своїми правами, коли через наявність права на подання доказів відповідний учасник буде відтермінувати винесення судом рішення по суті справи через необхідність дослідження додатково поданих таким учасником доказів.

КГС ВС від 03.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84787962>

Докази (ст.73 ГПК України)

На стадії відкриття провадження у справі суд позбавлений процесуального права надавати оцінку доказам, поданим позивачем в обґрунтування позовних вимог, тому висновок суду про непов'язаність доказів, доданих до позовної заяви, є передчасним. При цьому на стадії відкриття провадження у справі суд має надати оцінку доказам, доданим позивачем до матеріалів позовної заяви, виключно з мотивів наявності/відсутності підстав для відкриття провадження у справі, тобто належності оформлення позовної заяви відповідно до вимог ГПК України, а не перевіряти докази, надані позивачем в обґрунтування позовних вимог по суті спору. При визначенні наявності/відсутності підстав для відкриття провадження у справі суд також має враховувати принцип процесуальної економії. Такий принцип господарського судочинства передбачає, що господарський суд, учасники судового процесу економно та ефективно використовують всі встановлені законом процесуальні засоби для правильного та оперативного розгляду справ із дотриманням строків.

КГС ВС від 31.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85327034>

У викладі підстав для прийняття рішення необхідно дати відповідь на доречні аргументи та доводи сторін, здатні вплинути на вирішення спору; виклад підстав для прийняття рішення не повинен неодмінно бути довгим, оскільки необхідно знайти належний баланс між стислістю та правильним розумінням ухваленого рішення; обов'язок суддів наводити підстави для своїх рішень не означає необхідності відповідати на кожен аргумент заявника на підтримку кожної підстави захисту; обсяг цього обов'язку суду може змінюватися залежно від характеру рішення (аналогічної позиції дотримується Консультативна рада європейських суддів щодо якості судових рішень у своєму Висновку № 11 [2008]). Таким чином, суди не повинні ігнорувати доводи чи докази, на які посилаються сторони у справі, але не зобов'язані надавати детальну відповідь на кожен аргумент сторони.

КГС ВС від 31.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85329057>

Суд апеляційної інстанції, ухвалюючи рішення про залишення позову без розгляду з тих підстав, що позивач не подав витребувані судом докази, необхідні для вирішення спору, зокрема, для розрахунку дійсного розміру заборгованості та періоду, за який вона нарахована, при цьому не зазначив, яких саме доказів не вистачає для всебічного та повного розгляду позову у даній справі, та не обґрунтував, з чого випливає висновок про неналежність розрахунку, поданого позивачем, та про приблизність розміру стягнутих місцевим судом сум грошових коштів.

КГС ВС від 12.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85710875>

Експертиза (ст.98, 99, 100, 107 ГПК України)

За приписом ч.2 ст. 107 ГПК України, у справі може бути призначена повторна експертиза, за наявності сумнівів у правильності висновку експерта (необґрунтованість, суперечність з іншими матеріалами справи тощо). Тобто призначення відповідної експертизи є можливим, а не обов'язковим, а наявність підстав для такого призначення визначається самим господарським судом з урахуванням обставин і матеріалів конкретної справи. КГС ВС від **02.07.2019**

<http://reestr.court.gov.ua/Review/82772722>

За змістом положень ч.7 ст. 98 і ч.5 ст.101 ГПК України у висновку експерта має бути зазначено, що він (експерт) попереджений (обізнаний) про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок. Окрім того, згідно з ч.1 ст.104 ГПК України висновок експерта для суду не має заздалегідь встановленої сили і оцінюється судом разом із іншими доказами за правилами, встановленими статтею 86 цього Кодексу. КГС ВС від **04.10.2019**

<http://reestr.court.gov.ua/Review/84848093>

Щодо обов'язку призначати експертизу підробки накладних та договору. ВС КГС зазначає, що апеляційним господарським судом безпідставно не призначено експертизу договору та накладної, оскільки наявність чи відсутність обставин підробки договору та накладної потребує спеціальних знань у сфері іншій, ніж право.

КГС ВС від **01.08.2019**

<http://reestr.court.gov.ua/Review/83378764>

Враховуючи наявність у матеріалах даної справи декількох експертних висновків щодо наявності чи відсутності факту втручання в роботу електролічильника за допомогою певних засобів, які суперечать один одному, суду належало вирішити питання про необхідність призначення у справі комісійної або повторної експертизи для правильного вирішення спору, відповідно до вимог ст.ст.105, 107 ГПК України. До того ж, відповідач звертався до суду з відповідним клопотанням про призначення повторної експертизи, посилаючись на відсутність чітких та однозначних відповідей наданих у первинній експертизі, врахувавши при повторній експертизі і роз'яснення надані виробником електролічильника.

КГС ВС від **07.08.2019**

<http://reestr.court.gov.ua/Review/83669422>

Строки (ст.113, 115, 116 ГПК України)

Неможливість отримання доступу до судового рішення стороною є підставою для поновлення строку і через 5 років. Що ж до розміщення відповідного повідомлення шляхом опублікування на офіційному веб-порталі «Судова влада в Україні» в мережі Інтернет (www.court.gov.ua/sudy/) інформації про час та місце проведення судового засідання, то хоча воно і є належним виконанням судом обов'язку щодо повідомлення сторін справи за певних обставин, проте це не виключає обов'язку апеляційного господарського суду з'ясувати питання належного повідомлення та можливості отримання такої інформації під час розгляду питання про поновлення строків на апеляційне оскарження та оцінки доводів сторони, зокрема за наявності інформації про неможливість отримати доступ до відповідних веб ресурсів.

КГС ВС від 19.07.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83118202>

Ухвалу апеляційного господарського суду від 21.05.2019 про залишення апеляційної скарги без руху для усунення недоліків скажник отримав 27.05.2019, тому останнім днем усунення недоліків є 06.06.2019. На виконання зазначеної ухвали скажник 06.06.2019 надіслав на адресу апеляційного господарського суду заяву про усунення недоліків, що підтверджується описом вкладення поштового відправлення з квитанцією та відстеженням поштового відправлення з офіційного сайту Укрпошти. Таким чином, цю заяву здано на пошту в останній день, установлений судом для усунення недоліків, тому такий строк не може вважатися пропущеним.

КГС ВС від 16.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83691495>

Вирішуючи питання про поважність причин пропуску строку на оскарження, суд має перевірити доводи, викладені у клопотанні та оцінити докази, надані скажником на підтвердження об'єктивної неможливості своєчасного вчинення таких процесуальних дій, і, з урахуванням обставин пропуску строку, зробити мотивований висновок стосовно наявності або відсутності правових підстав для його відновлення. При цьому, слід враховувати **наскільки суттєво було пропущено встановлений законом строк**, а також те, що необхідною умовою практичного здійснення заінтересованою стороною права на апеляційне оскарження рішення господарського суду першої інстанції є її обізнаність зі змістом оскаржуваного судового рішення.

КГС ВС від 15.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83669382>

Надсилання судової кореспонденції ст.120 ГПК України)

У разі якщо судові рішення про вчинення відповідної процесуальної дії направлено судом за належною адресою і повернуто поштою у зв'язку (з посиланням) на відсутність (вибуття) адресата, відмову від одержання, закінчення строку зберігання поштового відправлення тощо, то вважається, що адресат повідомлений про вчинення відповідної процесуальної дії. Водночас Суд зазначає, що за змістом статті 2 Закону України "Про доступ до судових рішень" кожен має право на доступ до судових рішень у порядку, визначеному цим Законом. Усі судові рішення є відкритими та підлягають оприлюдненню в електронній формі. *Такий же правовий висновок викладений у постанові Верховного Суду від 11.12.2018 у справі № 921/6/18.*

КГС ВС від 24.12.2019 <http://reestr.court.gov.ua/Review/86619049>

У разі якщо ухвалу про вчинення відповідної процесуальної дії направлено судом за належною адресою і повернуто підприємством зв'язку з відміткою про відмову адресата від його одержання, вважається, що він повідомлений про вчинення відповідної процесуальної дії належним чином. Також ухвала суду апеляційної інстанції про залишення апеляційної скарги без руху зареєстрована в Єдиному державному реєстрі судових рішень, відомості якого є відкритими та загальнодоступними, та оприлюднена.

КГС ВС від 09.07.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/82938032>

Положення ГПК України не дають підстав для висновку, що повернення до суду кореспонденції із зазначенням причин повернення "за закінченням терміну зберігання" або "інші причини, що не дали змоги виконати обов'язки щодо пересилання поштового відправлення", є доказом належного інформування відповідача про час і місце розгляду справи. Повернення поштової кореспонденції з таких причин не свідчить ні про відмову сторони від одержання відправлення, ні про її відсутність за адресою, повідомленою судом.

КГС ВС від 12.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85586119>

Судові витрати (судовий збір ст.123 ГПК України)

Позовні вимоги про звернення стягнення на іпотечне майно мають вартісну оцінку, носять майновий характер і розмір ставок судового збору за їх подання визначається за вимогами ст. 4 Закону України "Про судовий збір", виходячи з розміру грошових вимог позивача, на задоволення яких спрямовано позов. Аналогічна правова позиція викладена ВП ВС в постанові від 26.02.2019 у справі №907/9/17.

КГС ВС від 07.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83703350>

Заява до суду апеляційної інстанції про ухвалення додаткового рішення про повернення сплаченого судового збору за внесення позовної заяви по справі, у якій суд апеляційної інстанції скасував рішення першої інстанції та залишив позов без розгляду. У випадку залишення позову без розгляду питання про повернення судового збору з бюджету вирішує суд, який ухвалив відповідне судове рішення. У цьому випадку - це суд апеляційної інстанції, який ухвалив постанову про скасування судового рішення повністю та залишення позову прокурора без розгляду. Стаття 282 ГПК України визначає, що суд апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги приймає постанову. Отже, за результатами розгляду заяви, суд апеляційної інстанції мав ухвалити додаткову постанову або ухвалу про відмову в прийнятті додаткової постанови.

КГС ВС від 27.07.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84634153>

З матеріалів справи вбачається, що позивач є інвалідом II групи, а відтак останній звільнений від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях. При поданні апеляційної скарги на рішення місцевого господарського суду у даній справі позивачем не сплачувався судовий збір на підставі пункту 9 частини першої ст.5 Закону України "Про судовий збір", а тому висновок, викладений у резолютивній частині постанови апеляційного господарського суду, про покладення на скаржника судового збору за перегляд рішення в апеляційному порядку є помилковим.

КГС ВС від 30.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84879698>

Судові витрати (судовий збір ст.123 ГПК України)

За подання апеляційної скарги на ухвалу місцевого господарського суду, прийняту за результатами перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами, судовий збір сплачується у розмірі, встановленому підпунктом 7 пункту 2 частини другої статті 4 Закону України "Про судовий збір".

КГС ВС від 13.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83669374>

Відповідно до п.13 ч.2 ст.3 ЗУ «Про судовий збір» судовий збір не справляється виключно за подання позовної заяви про відшкодування шкоди, заподіяної особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу державної влади, органу влади АР Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадовою або службовою особою, а так само незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури або суду. Тобто позивачі, які згідно із ст.3 ЗУ «Про судовий збір» звільняються від сплати судового збору, підлягають такому звільненню також і у разі подання ними апеляційних та касаційних скарг, заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Аналогічна правова позиція викладена у постанові ОП КГС від 20.06.2018 у справі № 914/1748/17.

ОП КГС від 05.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85574314>

Оскільки за нормами п. 5 ч. 2 ст. 3 Закону України "Про судовий збір" судовий збір не справляється за подання заяви про винесення додаткового судового рішення, тобто ставка за подання відповідної заяви, з якої розраховується судовий збір, відсутня, Верховний Суд констатує, що і за подання апеляційної скарги на додаткове рішення суду першої інстанції судовий збір не сплачується.

КГС ВС від 12.06.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/82401750>

Судові витрати (витрати на правничу допомогу ст.126 ГПК України)

Зважаючи на положення ч.4, ч.5 ст.126, ч.4, ч.5 ст.129 ГПК України, у разі недотримання вимог ч.4 ст.126 ГПК України суду надано право зменшити розмір витрат на професійну правничу допомогу адвоката, які підлягають розподілу між сторонами, **лише за клопотанням іншої сторони.**

За змістом п.1 ч.2 ст.126, ч.8 ст.129 ГПК України розмір витрат на оплату професійної правничої допомоги адвоката встановлюється і розподіляється судом згідно з умовами договору про надання правничої допомоги при наданні відповідних доказів щодо обсягу наданих послуг і виконаних робіт та їх вартості, як уже сплаченої, так і тієї, що лише підлягає сплаті (буде сплачена) відповідною стороною або третьою особою. Отже, витрати на надану професійну правничу допомогу у разі підтвердження обсягу наданих послуг і виконаних робіт та їх вартості підлягають розподілу за результатами розгляду справи незалежно від того, чи їх уже фактично сплачено стороною/третьою особою чи тільки має бути сплачено (п.1 ч.2 ст.126 цього Кодексу). Натомість положеннями п.2 ч.2 ст.126 ГПК України регламентовано порядок компенсації витрат адвоката, необхідних для надання правничої допомоги (витрати на проїзд, проживання, поштові послуги тощо), для розподілу яких необхідною умовою є надання відповідних доказів, які підтверджують здійснення таких витрат. **ОП КГС від 03.10.2019**

<http://reestr.court.gov.ua/Review/85211544>

Відмова у задоволенні заяви про ухвалення додаткового рішення у справі щодо відшкодування витрат на оплату послуг адвоката під час перегляду судом апеляційної інстанції ухвали місцевого суду про зупинення провадження є підставною, оскільки предметом апеляційного перегляду була проміжна ухвала господарського суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі та за результатами перегляду якої апеляційний суд не здійснює розподіл витрат на професійну правничу допомогу, оскільки суд першої інстанції не вирішив спір по суті, а предметом апеляційного перегляду не було рішення місцевого господарського суду, ухвалене за результатами розгляду справи.

КГС ВС від 31.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85327027>

Розмір гонорару визначається за погодженням адвоката з клієнтом, і може бути змінений лише за їх взаємною домовленістю. Суд не має права його змінювати і втручатися у праввідносини адвоката та його клієнта. Суд зобов'язаний оцінити рівень адвокатських витрат (у даному випадку, за наявності заперечень учасника справи), що мають бути присуджені з урахуванням того, чи були такі витрати понесені фактично та чи була їх сума обґрунтованою. Суд не зобов'язаний присуджувати стороні, на користь якої відбулося рішення, всі його витрати на адвоката, якщо, керуючись принципами справедливості та верховенством права, встановить, що розмір гонорару, визначений стороною та його адвокатом, є завищеним щодо іншої сторони спору, зважаючи на складність справи, витрачений адвокатом час, та неспіврозмірним у порівнянні з ринковими цінами адвокатських послуг. **КГС ВС від 13.08.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83593212>

Заходи забезпечення позову (ст.137 ГПК України)

За приписами частини одинадцятої ст.137 ГПК України не допускається вжиття заходів забезпечення позову, які за змістом є тотожними задоволенню заявлених позовних вимог, якщо при цьому спір не вирішується по суті. Отже, позов не може бути забезпечений таким способом, який фактично підмінює собою судові рішення у справі та вирішує позовні вимоги до розгляду справи по суті судом. Під час вирішення питання про вжиття заходів забезпечення позову необхідно враховувати, що такими заходами не повинні порушуватися права осіб, які не є учасниками судового процесу, застосовуватися обмеження, не пов'язані з предметом спору.

КГС ВС від 09.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84124449>

При недотриманні процесуальних вимог щодо змісту і форми заяви про забезпечення позову суд повертає її заявникові для усунення недоліків, про що постановляє ухвалу в якій суд зазначає мотиви прийняття такого рішення, тобто для виправлення недоліків суд постановляє ухвалу про повернення, а не залишення без руху такої заяви.

КГС ВС від 13.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83593211>

З аналізу ст.ст.136, 138 ГПК України вбачається, що забезпечення позову у суді першої інстанції можливо до пред'явлення позову; одночасно з пред'явленням позову; після відкриття провадження у справі - на будь-якій стадії судового розгляду справи. При цьому забезпечення позову «на будь-якій стадії судового розгляду справи» у суді першої інстанції можливо коли провадження у справі відкрито і триває, але до його закінчення. Отже, питання про вжиття заходів забезпечення позову може бути розглянуто судом першої інстанції до вирішення справи по суті позовних вимог, а якщо розпочато апеляційне провадження, то таке рішення може ухвалити суд апеляційної інстанції до вирішення справи в апеляційному порядку з урахуванням вказаного, ст. 233 ГПК України, суд першої інстанції позбавлений процесуальної можливості забезпечити позов за наявності вже прийнятого ним рішення у справі, яким закінчується судовий розгляд справи по суті у цьому суді.

КГС ВС від 31.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85328931>

Зустрічний позов (ст.180 ГПК України)

Відповідно до статей 49 та 180 ГПК України подання зустрічного позову та позову третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, не є тотожними процесуальними діями та мають різне правове регулювання. Зокрема, право подання зустрічного позову надано процесуальним законодавством виключно відповідачу та лише у строк подання відзиву. У даному випадку ТОВ залучено до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, а тому воно не є відповідачем у даній справі і не наділене правомочністю звертатись до суду із зустрічною позовною заявою.

КГС ВС від 17.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84384803>

Повернуто зустрічний позов-подано поза межами строку. Пропущений процесуальний строк може бути поновлений лише за заявою учасника справи у разі, якщо суд визнає наведені причини пропуску цього строку поважними, в той час як продовжити встановлений процесуальний строк суд має право також із власної ініціативи, однак у цьому разі відповідне продовження строку може мати місце лише до його закінчення.

КГС ВС від 02.12.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/86038918>

Чинним господарським процесуальним законодавством не передбачено автоматичного залишення без розгляду зустрічного позову в разі залишення без розгляду за заявою позивача первісного позову. КГС ВС від 19.12.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/86619120>

Залишення позову без розгляду (ст.226 ГПК України)

ОП КГС у складі ВС дійшла висновку про те, що положення ч.4 ст. 202 та п.4 ч.1 ст. 226 ГПК України не пов'язують можливості залишення позовної заяви без розгляду з необхідністю надання судом оцінки можливості вирішення спору за відсутності представника позивача, який не з'явився на виклик суду, не повідомив про причини неявки, був належним чином повідомлений про призначення справи до розгляду. Наведене, однак, не стосується випадків, коли позивач подав заяву про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає вирішенню спору. Тобто оцінка можливості вирішення спору по суті за відсутності представника позивача має обов'язково надаватись судами у разі, якщо позивач не з'явився на виклик суду, але звернувся із заявою про розгляд цієї справи за його відсутності.

ОП КГС від 13.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84284508>

Враховуючи, що сторони по справі не заперечували факту виникнення між ними господарських відносин, зокрема, поставки товару та проведення розрахунків, а в мотивувальній частині ухвали суду першої інстанції не наведено обґрунтування неможливості розгляду спору по суті за наявними матеріалами справи, не зазначено, яким чином неподання оригіналу договору поставки у цьому випадку перешкоджає вирішенню спору по суті за наявними у матеріалах справи доказами, суд апеляційної інстанції дійшов правильного висновку про відсутність підстав для залишення позову без розгляду.

КГС ВС від 12.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84187025>

Норми статті 226 ГПК України не пов'язують можливість залишення позову без розгляду із стадією судового розгляду та не містять заборони залишення позову без розгляду на стадії підготовчого провадження. Положення ч.4 ст.202 та п.4 ч.1 ст. 226 ГПК України не пов'язують можливості залишення позовної заяви без розгляду з необхідністю надання судом оцінки можливості вирішення спору за відсутності представника позивача, який не з'явився на виклик суду, не повідомив про причини неявки, був належним чином повідомлений про призначення справи до розгляду. Наведене, однак, не стосується випадків, коли позивач подав заяву про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає вирішенню спору. Тобто, оцінка можливості вирішення спору по суті за відсутності представника позивача має обов'язково надаватись судами у разі, якщо позивач не з'явився на виклик суду, але звернувся із заявою про розгляд цієї справи за його відсутності.

КГС ВС від 06.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85446402>

Зупинення провадження у справі (ст.ст.227, 228 ГПК України)

Відповідно до підпункту 17.12 Перехідних положень ГПК України суд зобов'язаний зупинити провадження у справі до перегляду ухвали у справі в порядку апеляційного чи касаційного провадження, якщо відповідно до підпункту 17.10 цього підпункту до суду апеляційної чи касаційної інстанції направляються всі матеріали справи. Предметом касаційного оскарження є ухвала господарського суду про повернення зустрічної позовної заяви після її перегляду в апеляційному порядку та за результатами перегляду якої судом апеляційної інстанції прийнято постанову, при оскарженні якої до суду апеляційної або касаційної інстанції передаються усі матеріали.

КГС **ВС-12.06.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/82426118>

ВС зазначає, що п.5 ч.1 ст.227 ГПК України передбачає можливість зупинення розгляду справи судом на стадії вирішення спору та не передбачає можливості зупинення розгляду заяв, в тому числі поданих на стадії виконання рішення (аналогічний висновок міститься у постанові Верховного Суду від 20.02.2019 у справі №906/806/15). Отже, попередні судові інстанції дійшли помилкових висновків про можливість зупинення провадження щодо розгляду заяви про заміну сторони на стадії виконавчого провадження, з огляду на закінчення розгляду справи по суті з ухваленням рішення, яке набрало законної сили.

КГС **ВС** **від 01.10.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84634256>

Необґрунтоване зупинення провадження у справі призводить до затягування строків її розгляду і перебування в стані невизначеності учасників процесу, що свідчить про порушення положень частини першої статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, що покладає на національні суди обов'язок здійснити швидкий та ефективний розгляд справ упродовж розумного строку. Порушення права на розгляд справи упродовж розумного строку було неодноразово предметом розгляду Європейським судом з прав людини у справах проти України. Обов'язок швидкого здійснення правосуддя покладається, в першу чергу, на відповідні державні судові органи. Розумність тривалості судового провадження оцінюється в залежності від обставин справи та з огляду на складність справи, поведінку сторін, предмет спору.

КГС **ВС** **від 13.11.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85586132>

Закриття провадження у справі (ст.231 ГПК України)

Суд апеляційної інстанції дійшов правильних висновків про необхідність розгляду цієї справи в порядку цивільного судочинства, однак, приймаючи оскаржувану ухвалу про закриття апеляційного провадження, якою, у тому числі, закрито провадження у цій справі, суд апеляційної інстанції не врахував, що оскільки закриття провадження у справі не відноситься до питань, які згідно з частиною другою ст.281 ГПК України вирішуються судом апеляційної інстанції шляхом постановлення ухвал, то за наслідками розгляду апеляційної скарги у цій справі суд апеляційної інстанції мав ухвалити судове рішення у формі постанови. При цьому суд апеляційної інстанції не взяв до уваги, що закриття апеляційного провадження, підстави та порядок якого регламентовано ст.264 ГПК України, не є тотожним із закриттям провадження у справі, яке визначено статтею 231 названого Кодексу.

ВП ВС від 10.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/8494170>
3

Щодо затвердження мирової угоди з одночасним закриттям провадження у справі - оскільки закриття провадження у справі у даному випадку є наслідком затвердження судом мирової угоди, процесуальні дії щодо затвердження судом мирової угоди та закриття у зв'язку з цим провадження у справі перебувають у нерозривному зв'язку і не можуть розглядатися окремо одна від одної. Для встановлення обставин щодо правомірності закриття провадження у справі у зв'язку із затвердження мирової угоди сторін необхідно перевірити дотримання судом при затвердженні мирової угоди вимог статті 192 ГПК України.

ОП КГС від 03.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85154455>

Якщо позов у справі поданий за наявності такого, що набрало законної сили, рішення суду у іншій справі між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, це є підставою для закриття провадження у справі на підставі п. 3 ч. 1 ст. 231 ГПК України. Вирішення судом такого спору фактично полягатиме у переоцінці обставин, встановлених рішенням суду у іншій справі, яке набрало законної сили. Суди правильно зауважили, що зменшення кількості учасників у цьому спорі не свідчить про нетотожність позовів, оскільки навіть у разі зменшення кількості відповідачів суд не вправі переглядати ті висновки, які зроблені судами у попередніх справах щодо тих осіб, які брали в них участь. За таких умов зменшення складу відповідачів не свідчить про подання нового позову (не свідчить про виникнення у суду права наново розглянути обставини, які вже встановлені попередніми рішеннями).

КГС ВС від 13.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85617422>

Окрема ухвала (ст.246 ГПК України)

В окремій ухвалі суд має зазначити закон чи інший нормативно-правовий акт (у тому числі його статтю, пункт тощо), вимоги яких порушено, і в чому саме полягає порушення, як того вимагає ч. 5 ст. 246 ГПК України. Судом апеляційної інстанції в оскаржуваній окремій ухвалі не зазначено закону чи іншого нормативно-правового акту (у тому числі його статтю, пункт тощо), вимоги яких порушено особисто адвокатом, як того вимагає ч. 5 ст. 246 ГПК України.

КГС ВС від 29.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84094629>

Окрема ухвала-на державного виконавця та його керівника. Керівником відділу ДВС безпідставно та умисно було допущено порушення вимог ч. 3 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження», встановлені обставини свідчать про недотримання основних норм чинного законодавства та елементарних правил етики державного службовця не тільки державним виконавцем, а і керівником відповідного відділу ДВС, що потребує додаткового реагування на очевидні порушення.

КГС ВС від 29.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84094940>

Окрема ухвала суду мотивована тим, що відповідачем у справі зроблено завідомо неправдиву заяву, викладену у письмовій формі про звинувачення особи (судді) у вчиненні тяжкого злочину, оскільки будь-яких доказів про таке не надано і не висловлено, а мета такої заяви спрямована виключно на те, щоб прийняти в майбутньому судове рішення на його користь, або безпідставно усунути судову колегію від здійснення правосуддя у цій справі, і така окрема ухвала залишена в силі.

КГС ВС від 29.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84094955>

Повернення апеляційної скарги (ст.260 ГПК України)

Скаржник не був позбавлений об'єктивної можливості дізнатися про рух поданої ним апеляційної скарги, користуючись засобами поштового зв'язку та відкритим безоплатним цілодобовим доступом до Єдиного державного реєстру судових рішень тощо, однак наданими можливостями не скористався. Європейський суд з прав людини в рішенні від 07.07.1989 у справі «Юніон Аліментаріа Сандерс С.А. проти Іспанії» зазначив, що заявник зобов'язаний демонструвати готовність брати участь на всіх етапах розгляду, що стосуються безпосередньо його, утримуватись від використання прийомів, які пов'язані із зволіканням у розгляді справи, а також максимально використовувати всі засоби внутрішнього законодавства для прискорення процедури слухання. Сторони в розумні інтервали часу мають вживати заходів, щоб дізнатись про стан відомого їм судового провадження (див. *mutatis mutandis*, рішення у справі «Олександр Шевченко проти України», заява N 8371/02, п. 27, рішення від 26.04.2007, та «Трух проти України» (ухвала), заява № 50966/99 від 14.10.2003)

КГС ВС від 16.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84284218>

Повернення апеляційної скарги з тих підстав, що особа не виконала вимоги ухвали про усунення недоліків, можливо лише у тому випадку, коли особа отримала відповідну ухвалу суду, тобто ознайомлена з її змістом, але ухиляється від виконання вимог, указаних в ухвалі. Суд апеляційної інстанції повертаючи апеляційну скаргу вказав на те, що апелянт подаючи нову апеляційну скаргу, фактично усуває недоліки первісної апеляційної скарги, оскільки зміст повторної апеляційної скарги відрізняється від первинної лише мотивуванням щодо розміру судового збору. Однак, судом апеляційної інстанції не прийнято до уваги ч. 4 ст. 174 ГПК України та не враховано, що не усунувши недоліки апеляційної скарги у строк, встановлений судом, заява вважається не поданою і повертається заявникові, що унеможливило усунення недоліків цієї апеляційної скарги. Тобто, після усунення недоліків апеляційна скарга подається в загальному порядку. Враховуючи викладене, суд апеляційної інстанції повинен був встановити відповідність форми та змісту апеляційної скарги нормам ст. 258 ГПК України та з урахуванням встановленого прийняти відповідне рішення, тому апеляційний господарський суд, повертаючи апеляційну скаргу, допустив порушення ст. 260 та ст. 174 ГПК України. КГС ВС від 15.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84944268>

Повернуто апеляційну скаргу - невідповідність апеляційної скарги вимогам статті 258 ГПК - відсутній апостиль. Оскільки Україна приєдналася до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів (Гаазька конвенція 1961 року, учасником якої є і Швейцарська конфедерація) згідно із Законом України "Про приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів", тому офіційні документи, які були складені на території однієї з Договірних держав і мають бути представлені на території іншої Договірної держави, засвідчуються спеціальним штампом "APOSTILLE" уповноваженим органом їх держави-походження.

КГС ВС від 22.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85933490>

Апеляційна скарга особи, яку не було залучено до участі у справі (ст.254 ГПК України)

Встановлення обставин щодо ухвалення судом рішення про права, інтереси та (або) обов'язки особи, яку не було залучено до участі у справі, можливе лише після відкриття апеляційного провадження за апеляційною скаргою такої особи. При розгляді апеляційної скарги, поданої особою, яка не брала участі в розгляді справи судом першої інстанції і яка вважає, що місцевим господарським судом вирішено питання про її права та обов'язки, суд апеляційної інстанції перевіряючи матеріали апеляційної скарги на предмет їх відповідності ст. 258, ст. 259 ГПК України, та за відсутності підстав для залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги чи для відмови у відкритті апеляційного провадження з інших підстав, відкриває апеляційне провадження за апеляційною скаргою такої особи та має належним чином дослідити і встановити, чи вирішив суд в оскаржуваному рішенні питання про права, інтереси та (або) обов'язки заявника апеляційної скарги. Якщо ж при цьому судом апеляційної інстанції буде встановлено, що права, інтереси та (або) обов'язки такої особи оскаржуваним судовим рішенням не порушені та що питання про її права, інтереси та (або) обов'язки у справі судом першої інстанції не вирішувалися, то апеляційний господарський суд не позбавлений права закрити апеляційне провадження на підставі п. 3 ч. 1 ст. 264 ГПК України.

ОП КГС від 14.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83691549>

Системний аналіз ч. 1 ст. 254 ГПК України та п. 3 ч. 1 ст. 264 ГПК України дає підстави для висновку, що при розгляді апеляційної скарги, поданої особою, яка не брала участі в розгляді справи судом першої інстанції і яка вважає, що місцевим господарським судом вирішено питання про її права та обов'язки, суд апеляційної інстанції перевіряючи матеріали апеляційної скарги на предмет їх відповідності ст. 258, ст. 259 ГПК України, та за відсутності підстав для залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги чи для відмови у відкритті апеляційного провадження з інших підстав, відкриває апеляційне провадження за апеляційною скаргою такої особи та має належним чином дослідити і встановити, чи вирішив суд в оскаржуваному рішенні питання про права, інтереси та (або) обов'язки заявника апеляційної скарги.

КГС ВС від 03.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84728725>

На відміну від оскарження судового рішення учасником справи, не залучена до участі у справі особа повинна довести наявність у неї правового зв'язку зі сторонами спору або безпосередньо судовим рішенням через обґрунтування наявності трьох критеріїв: вирішення судом питання про її (1) право, (2) інтерес, (3) обов'язок, і такий зв'язок має бути очевидним і безумовним, а не ймовірним.

Оскільки оскаржуваною в апеляційній інстанції ухвалою не вирішено права скаржника (особа, яка не брала участі у справі), в апеляційній скарзі заявник не зазначив про наявність порушення оскаржуваною ухвалою суб'єктивного матеріального права та про наявність підстав для його правового захисту, оскільки скаржник не є учасником справи, а під час постановлення ухвали господарського суду не вирішувалося питання про його права та обов'язки, правильним є висновок суду апеляційної інстанції про закриття апеляційного провадження у справі.

КГС ВС від 04.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84728801>

Відмова у відкритті апеляційного провадження (ст.261 ГПК України)

Суд апеляційної інстанції, вирішуючи питання про можливість відкриття апеляційного провадження за апеляційними скаргами, поданими на судові рішення, що ухвалені до 15.12.2017, керується, в тому числі, приписами ч.2 ст.261 ГПК України (у редакції, чинній з 15.12.2017). Відтак, встановивши відсутність винятків, визначених у пунктах 1, 2 ч.2 ст.261 ГПК України, суд апеляційної інстанції відмовляє у відкритті апеляційного провадження, якщо апеляційну скаргу подано після спливу одного року з дня складення повного тексту судового рішення, незалежно від поважності причин пропуску строку скаржником на апеляційне оскарження. Зазначений у ч.2 ст.261 ГПК України річний строк є присічним і не застосовується лише у двох випадках, вказаних у тій же нормі. Встановлення судом апеляційної інстанції підстав для відмови у відкритті апеляційного провадження на підставі ч.2 ст. 261 ГПК України виключає необхідність застосування судом ч.3 ст.260 ГПК України.

КГС ВС від 19.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83703357>

Суд апеляційної інстанції, відмовляючи у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою ліквідатора, в якій допущено опіску при зазначенні дати оскаржуваного рішення, виявив надмірний формалізм, що в даному випадку суперечить завданню господарського судочинства та не відповідає конституційним принципам щодо гарантованого судового захисту прав, а також доступу до правосуддя, закладеного Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. Оцінюючи матеріали апеляційної скарги ліквідатора, суд обмежився лише дослідженням вступної та прохальної частини зазначеної апеляційної скарги та не звернув належної уваги на її мотивувальну частину, в якій апелянтом неодноразово вказувалося про оскаржуване ним рішення господарського суду, а також на додану до скарги копію оскаржуваного рішення у справі.

КГС ВС від 01.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85470773>

Наведений у ст.261 ГПК України перелік підстав відмови у відкритті апеляційного провадження у справі є вичерпним та розширеному тлумаченню не підлягає. В свою чергу ст.175 ГПК України визначено перелік підстав за наявності яких суд відмовляє у відкритті провадження у справі. Порівняльний аналіз змісту ст.175 та 261 ГПК України свідчить, що норми передбачені цими статтями не є тотожними за своїм правовим змістом та мають різний предмет правового регулювання, оскільки положення ст.261 ГПК передбачають наявність факту перебування справи в провадженні суду в ході якого було прийнято судові рішення, яке оскаржено в апеляційному порядку, тоді як положення ст.175 ГПК України - підстави відмови у відкритті такого провадження у справі. Відтак, у разі надходження двох тотожних апеляційних скарг на судові рішення суду першої інстанції апеляційний господарський суд не вправі відмовляти у відкритті апеляційного провадження у справі із посиланням на приписи п.3 ч.1 ст. 175 ГПК України.
КГС ВС від 24.10.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85359350>

Виконавче провадження (ст.327 ГПК України)

За змістом статей 339, 340 ГПК України та ст.ст. 30, 74 Закону України від 02.06.2016 № 1404-VIII «Про виконавче провадження» скарги на рішення, дії чи бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця під час виконання зведеного виконавчого провадження з примусового виконання судових рішень у господарських справах щодо одного боржника, ухвалених за правилами лише господарського судочинства, підлягають розгляду за правилами господарського судочинства.

ВП ВС від 05.06.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/82703534>

Наявність у зведеному виконавчому провадженні судових рішень, ухвалених за правилами різних юрисдикцій, чи рішень інших (не судових) органів, якщо ці рішення підлягають примусовому виконанню, є підставою для розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність відділу державної виконавчої служби у порядку адміністративного судочинства.

ВП ВС від 19.06.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/82738708>

Відповідно до ч.3 ст.109 ЦК України юридична особа, з якої був здійснений виділ, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями, які згідно з розподільчим балансом перейшли до юридичної особи, що утворилася внаслідок виділу. Ст.619 ЦК України визначено право кредитора на отримання задоволення своєї вимоги як від основного, так і від субсидіарного боржника. ВП ВС зазначає, що після заміни первісного боржника у виконавчому провадженні двома боржниками - основним і субсидіарним - виконавчі дії з виконання рішення мають вчинятися щодо обох цих боржників. **ВП ВС від 26.06.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83482785>

Виконавче провадження (ст.ст.327, 339 ГПК України)

ВП ВС зазначає, що ПАТ мало право на час звернення подати до господарського суду скаргу про оскарження дій, вчинених державним виконавцем з виконання судового наказу, виданого на виконання судового рішення у цій справі, оскільки стаття 74 Закону України «Про виконавче провадження» № 1404-VIII, яка визначає юрисдикцію адміністративного суду з оскарження постанов державного виконавця про стягнення виконавчого збору, набула чинності лише 05.10.2016, тобто після звернення 10.03.2016 ПАТ до господарського суду з відповідною скаргою на дії державного виконавця. ВП ВС від 26.06.2019 <http://reestr.court.gov.ua/Review/83482782>

05.10.2016 набрав чинності Закон України "Про виконавче провадження" №1404-VIII, згідно із ст.12 якого, виконавчі документи можуть бути пред'явлені до примусового виконання протягом трьох років, крім Відповідно до пункту 5 Розділу XIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону №1404-VIII виконавчі документи, видані до набрання чинності цим Законом, пред'являються до виконання у строки, встановлені цим Законом. Таким чином, законодавець збільшив до трьох років строк пред'явлення до виконання як наказів суду, виданих після набрання чинності 05.10.2016 Законом № 1404-VIII, так і наказів суду, які були видані на виконання судових рішень до 05.10.2016 та строк пред'явлення яких до виконання не сплив станом на 05.10.2016.

КГС ВС від 30.07.2019 <http://reestr.court.gov.ua/Review/83326862>

Встановивши, що рахунки, на які накладено арешт, є рахунками із спеціальним режимом та використовуються, зокрема, для виплати заробітної плати працівникам, господарський суд дійшов правильного висновку про неможливість накладення на них арешту.

КГС ВС від 09.08.2019 <http://reestr.court.gov.ua/Review/83537715>

Виконавче провадження (ст.ст.327, 334, 339 ГПК України)

Затвердження судом у справі про банкрутство мирової угоди, яка містить положення про врегулювання зобов'язань боржника та конкурсного кредитора, вимоги якого визнані та ґрунтуються на судовому рішенні на виконання якого видано наказ та відкрито виконавче провадження, є підставою для закінчення такого виконавчого провадження згідно з пунктом 2 частини 1 статті 39 Закону України "Про виконавче провадження".

КГС ВС від 19.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83703392>

Законом України «Про виконавче провадження» встановлено спеціальний порядок судового оскарження рішення, дії чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця щодо стягнення виконавчого збору (основної винагороди) та/або витрат на проведення виконавчих дій, згідно з яким відповідні спори відносяться до юрисдикції адміністративних судів та підлягають розгляду за правилами адміністративного судочинства.

ВП ВС від 11.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84573747>

Процесуальне законодавство містить норми тільки щодо заміни сторони виконавчого провадження її правонаступником, яка розрахована на випадок, коли сторона виконавчого провадження вибуває з відповідного матеріального правовідношення, до якого натомість вступає правонаступник цієї сторони. Відтак, для вирішення питань можливості правонаступництва необхідним є встановлення фактичних обставин заміни сторони матеріального правовідношення її правонаступником відповідно до норм матеріального права. Засновники (учасники), вийшовши з ТОВ, не відповідають за зобов'язаннями відповідача (іншого судами не встановлено), а відтак вони не є засновниками (учасниками) товариства на даний час та, відповідно, не є правонаступниками відповідача за його обов'язками щодо виконання рішення суду у даній справі.

КГС ВС від 16.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84349941>

Оскарженню не підлягає/оскарженню не підлягає окремо від рішення суду

Оскарження ухвали суду про прийняття заяви про порушення провадження у справі чинним законодавством не передбачено, оскільки вона не визначає майнових прав та обов'язків сторін, інших учасників провадження у справі про банкрутство, а лише спрямована на забезпечення руху судового процесу. Аналогічну правову позицію викладено в постановах Верховного Суду від 17.05.2019 у справі № 904/9975/17, від 23.08.2018 у справі № 904/10560/17. КГС ВС від **25.06.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/82639624>

Нормами ГПК України не передбачена можливість оскарження ухвали про відмову в задоволенні клопотання про передачу справи на розгляд іншому суду у справі окремо від рішення суду. Зазначені процесуально-процедурні обмеження права на апеляційне оскарження деяких ухвал місцевого господарського суду окремо від остаточного рішення суду встановлено з метою ефективного здійснення правосуддя і не зменшують для сторін можливості доступу до суду апеляційної інстанції та не ускладнюють їм цей доступ таким чином і такою мірою, щоб завдати шкоди самій суті цього права, оскільки сторони не позбавляються права на апеляційне оскарження таких ухвал місцевого господарського суду взагалі, їх право лише відтермінується до винесення остаточного рішення зі справи.

КГС ВС від 07.08.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83537947>

Предметом апеляційного оскарження була ухвала місцевого господарського суду про відмову в задоволенні клопотання про передачу справи за встановленою виключною підсудністю, яка не передбачена переліком, наведеним у ст. 255 ГПК України. Ухвала суду була прийнята хоч і у справі про банкрутство, але не відповідно до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", а на підставі норм ГПК України, якими врегульовано питання передачі справ з одного суду до іншого суду (ст. 31 цього Кодексу). Відтак, в даному випадку апеляційний суд правильно не застосував норми ст. 8 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", а керувався нормами ГПК України, якими визначено можливість і порядок оскарження ухвали суду першої інстанції в апеляційному порядку. КГС ВС від **01.08.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83669407>

Оскарженню не підлягає

ГПК у редакції, яка була чинною до 15.12.2017 не передбачав можливості повторного апеляційного перегляду судового рішення - апеляційну скаргу подано на судові рішення, що не підлягає апеляційному оскарженню. Розділ XI "Перехідні положення" Господарського процесуального кодексу України (в редакції Закону України від 03.10.2017 № 2147-VIII) не передбачає повторного апеляційного перегляду судових рішень, які були переглянуті в апеляційному порядку за правилами ГПК України (у редакції, яка була чинною до 15.12.2017). Оскільки апеляційну скаргу подано на судові рішення, що не підлягає апеляційному оскарженню апеляційний суд мав відмовити у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою на підставі п.1 ч.1 ст.261 ГПК України.

ОП КГС від 17.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84350302>

Розділом XI "Перехідні положення" ГПК України (в редакції, чинній з 15.12.2017) не передбачено можливості повторного апеляційного чи касаційного перегляду судових рішень, перегляд яких вже було здійснено у порядку, визначеному ГПК України (в редакції, чинній до 15.12.2017). Відмовляти у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою на рішення, яке вже було переглянуте в апеляційному порядку за апеляційною скаргою іншої особи за нормами ГПК України в старій редакції до 15.12.2017, слід на підставі пункту 1 частини 1 статті 261 ГПК України (апеляційну скаргу подано на судові рішення, що не підлягає апеляційному оскарженню), а не ч.5 ст.272 ГПК України. КГС ВС від 20.09.2019 <http://reestr.court.gov.ua/Review/84384892>

Суд зазначає про помилковість висновку апеляційного суду в оскаржуваній ухвалі про закриття апеляційного провадження за апеляційною скаргою на підставі п.3 ч.1 ст.264 ГПК України з огляду на подання апеляційної скарги на судові рішення, що не підлягає апеляційному оскарженню, а тому апеляційний суд мав відмовити у відкритті апеляційного провадження на підставі п.1 ч.1 ст.261 ГПК України. Разом з тим, хоча ст.264 ГПК України не містить такої підстави для закриття провадження, яке помилково відкрите провадження, однак в цьому випадку процесуально правильними є дії суду апеляційної інстанції щодо закриття апеляційного провадження, оскільки апеляційне провадження у цій справі було відкрите з перегляду судового рішення, що не підлягало апеляційному оскарженню, і в разі апеляційного перегляду оскаржуваного рішення суд апеляційної інстанції буде діяти не як "суд встановлений законом" в розумінні статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та прецедентної практики Європейського суду з прав людини.

КГС ВС від 05.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85649236>

Інше (відмова від позову (ст.ст.191,275 ГПК України) / відмова від апеляційної скарги (ст.266 ГПК України)/

Статтею 46 ГПК

Чинний ГПК України не ставить в залежність право позивача відмовитися від позову в суді апеляційної інстанції від того, чи відмовляється при цьому позивач від поданої ним апеляційної скарги, а також від наявності зустрічного позову, а відтак, колегія суддів вважає помилковими висновки суду апеляційної інстанції щодо неможливості задовольнити заяву позивача про відмову від первісного позову у зв'язку з тим, що позивач при цьому не відмовився від поданої апеляційної скарги і у зв'язку з наявністю зустрічного позову. Колегія суддів також не погоджується з висновком апеляційного господарського суду, що чинний ГПК України не передбачає право суду апеляційної інстанції частково визнати нечинним судові рішення першої інстанції у випадку прийняття відмови позивача від первісного позову, з огляду на повноваження суду апеляційної інстанції, визначені пунктом 3 частини першої статті 275 ГПК України.

КГС ВС від 03.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84186895>

України передбачено, що позивач вправі відмовитися від позову (всіх або частини позовних вимог). Позивач може відмовитися від позову, а відповідач - визнати позов на будь-якій стадії провадження у справі, зазначивши про це в заяві по суті справи або в окремій письмовій заяві. Крім того ВС зазначає, що відмова від частини позовних вимог та зміна предмету позову є правом позивача. Ці поняття не є тотожними, а є різними формами процесуальних прав, що можуть бути реалізовані на різних стадіях судового процесу та мають різні процесуальні наслідки. Часткова відмова від позову можлива як у випадку, коли в одній заяві об'єднано дві чи більше вимог і позивач відмовився від частини цих вимог, так само, коли заявлена лише одна вимога, але вона є ділимою.

КГС ВС від 27.11.2020
<http://reestr.court.gov.ua/Review/86176128>

З огляду на положення статей 44 ГПК України під час розгляду поданого стороною (чи іншою особою) клопотання, зокрема про відмову від апеляційної скарги, суд має передусім перевірити повноваження підписанта цього клопотання та пересвідчитися, що він є особою, через яку відповідна юридична особа бере участь у справі та набуває процесуальних прав і обов'язків.

КГС ВС від 24.07.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83243753>

Правова кваліфікація

Посилання суду в рішенні на інші норми права, ніж зазначені у позовній заяві, не може розумітися як вихід суду за межі позовних вимог. У зв'язку з цим господарський суд, з'ясувавши у розгляді справи, що сторона або інший учасник судового процесу в обґрунтування своїх вимог або заперечень послалися не на ті норми, що фактично регулюють спірні правовідносини, самостійно здійснює правильну правову кваліфікацію останніх та застосовує у прийнятті рішення саме такі норми матеріального і процесуального права, предметом регулювання яких є відповідні правовідносини.

ВП ВС від 25.06.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83025253>

Щодо обов'язку суду встановити правовідносин, які склались між сторонами, надати їм відповідну правову кваліфікацію, оскільки відсутність цього не дає суду можливості остаточно визначитись, яка правова норма підлягає застосуванню до спірних правовідносин, а також обов'язку встановити правову природу заявленої до стягнення суми.

КГС ВС від 24.07.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/83431168>

Позивач звертаючись до суду з позовом самостійно визначає у позовній заяві, яке його право чи охоронюваний законом інтерес порушено особою, до якої пред'явлено позов, та зазначає, які саме дії необхідно вчинити суду для відновлення порушеного права. У свою чергу, суд має перевірити доводи, на яких ґрунтуються позовні вимоги, у тому числі щодо матеріально-правового інтересу у спірних відносинах.

КГС ВС від 19.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84627169>

Інше (відвід ст.38 ГПК України; описка (ст.243 ГПК)

Висновки суду апеляційної інстанції щодо залишення заявленого ФОП відводу судді без розгляду в зв'язку із тим, що ця особа не набула процесуального статусу учасника справи, а тому не може користуватися процесуальними правами та нести процесуальні обов'язки учасника справи, у тому числі заявляти відводи судді, суд касаційної інстанції вважає помилковими з огляду на положення частини 3 статті 254 ГПК, однак такі висновки суду апеляційної інстанції не призвели до неправильного вирішення питання щодо закриття апеляційного провадження у справі. Тобто, касаційний суд, розглянувши заяву про відвід і її мотиви визнав їх необґрунтованими та такими, що не підлягають задоволенню по суті, що і мав зробити апеляційний суд, а не залишати її без розгляду.

КГС ВС від 18.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84384823>

Відповідно до частини першої статті 243 ГПК України суд може з власної ініціативи або за заявою учасників справи виправити допущені в рішенні чи ухвалі описка чи арифметичні помилки.

Вирішуючи питання про виправлення описок чи арифметичних помилок, допущених у судовому рішенні (рішенні, постанові або ухвалі), суд не вправі змінювати зміст судового рішення, він лише усуває неточності щодо встановлених фактичних обставин справи (наприклад, дати події, номеру і дати документа, найменування сторін, прізвища, імені, по батькові особи тощо), або мають технічний характер (тобто виникли у виготовленні тексту рішення).

КГС ВС від 11.12.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/86336752>

КГС ВС зазначає, що посилення скажника на те, що суд першої інстанції помилково послався на ст. ст. 49, 180 Господарського кодексу України, не спростовують того факту, що місцевим господарським судом застосовано норми ст. ст. 49, 180 Господарського процесуального кодексу України, а не Господарського кодексу України, і технічна описка в одному з абзаців мотивувальної частини ухвали не впливає на правильність застосування цих статей та не є підставою для скасування законного та обґрунтованого рішення.

КГС ВС від 13.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85586118>

Інше

У справі подано касаційну скаргу на неіснуючий документ. Системний аналіз норм ГПК України свідчить про те, що законодавець передбачив можливість подання касаційної скарги через суд апеляційної інстанції, а не її розгляд зазначеним судом. Вирішення питання про прийняття касаційної скарги до розгляду або навпаки є компетенцією лише і виключно Верховного Суду, у цьому разі, зокрема, компетенцією КГС у складі ВС. Апеляційний господарський суд такими повноваженнями не наділений. Він не є судом касаційної інстанції, тобто компетентним судом з питань розгляду поданих касаційних скарг.

КГС ВС від 13.06.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/82711158>

Касаційний суд зазначає, що законом не встановлено вимог щодо форми заяви сторони про сплив позовної давності. Відтак, її може бути викладено у відзиві на позов або у вигляді окремого клопотання, письмового чи усного (позиція Верховного Суду, викладена у постанові від 09.04.2019 по справі №912/1104/18).

КГС ВС від 20.09.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/84420963>

Апеляційним судом правомірно застосовано до відповідача захід процесуального примусу у вигляді стягнення в дохід Державного бюджету України штрафу, оскільки відповідач вчиняв дії, які направлені на затягування розгляду даної справи по суті в суді першої інстанції, створював перешкоди здійсненню судочинства внаслідок зловживання процесуальними правами на оскарження судового рішення. Правовідносини суду з кожним учасником процесу підпорядковані досягненню головної мети - винесення законного та обґрунтованого рішення, а також створення особам, що беруть участь у справі, процесуальних умов для забезпечення захисту їх прав, а також прав та інтересів інших осіб. У разі ж коли сторона у справі вчиняє будь-яку процесуальну дію не з цією метою, а задля досягнення якихось сторонніх цілей (для введення суду в оману, для затягування розгляду, для створення перешкод опоненту) вона виходить за межі дійсного змісту свого права, тобто зловживає ним. **КГС ВС від 16.10.2019**
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85014342>

Інше

Виходячи з телеологічного (цільового), логічного й системного тлумачення положень статей 302, 303 ГПК України і статей 13, 36 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» можна зробити висновок, що господарським процесуальним законом визначені процесуальні механізми забезпечення єдності судової практики, що полягають у застосуванні спеціальної процедури відступу від висновків щодо застосування норм права, викладених у раніше постановлених рішеннях Верховного Суду. Логіка побудови й мета існування цих процесуальних механізмів указує на те, що з метою застосування норм права в подібних правовідносинах за наявності протилежних правових висновків суду касаційної інстанції слід виходити з того, що висновки, які містяться в судових рішеннях судової палати КГС, мають перевагу над висновками колеґії суддів, висновки об'єднаної палати КГС - над висновками палати чи колеґії суддів цього суду, а висновки ВП ВС - над висновками об'єднаної палати, палати й колеґії суддів КГС. ВП ВС від 04.11.2019 <http://reestr.court.gov.ua/Review/85467864>

Суди апеляційної інстанції не уповноважені діяти як суд касаційної інстанції. Апеляційний суд здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Водночас відповідно до пп. 17.5 п. 1 розділу XI "Перехідні положення" ГПК України до дня початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи апеляційні та касаційні скарги подаються учасниками справи до або через відповідні суди, а матеріали справ витребовуються та надсилаються судами за правилами, що діяли до набрання чинності цією редакцією Кодексу. Системний аналіз наведених норм чинного законодавства свідчить про те, що законодавець передбачив можливість подання касаційної скарги через суд апеляційної інстанції, а не її розгляд зазначеним судом. Вирішення питання про прийняття касаційної скарги до розгляду або навпаки є компетенцією лише і виключно ВС.

КГС ВС від 13.11.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/85617382>

Перебіг позовної давності шляхом пред'явлення позову може перериватися в разі звернення позивача до суду, в тому числі й направлення позовної заяви поштою, здійсненого з додержанням вимог процесуального законодавства. Якщо суд у прийнятті позовної заяви відмовив або повернув її, то перебіг позовної давності не переривається. Не перериває перебігу такого строку й подання позову з недодержанням правил підвідомчості, а також з іншим предметом спору та з іншими матеріально-правовими підставами. Закриття провадження у справі, як і припинення, не є процесуальною дією суду, тотожною поверненню позовної заяви та відмові у прийнятті позовної заяви, питання про які вирішуються на стадії прийняття позовної заяви, а не під час розгляду справи по суті.

КГС ВС-11.12.2019
<http://reestr.court.gov.ua/Review/86438515>